MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Sede Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tal-5 ta' Frar, 2025

Appell Inferjuri Numru 11/2024 LM

Conrad u Diane Sciortino
('l-appellati')

vs.

Halmann Vella Limited *('is-soċjetà appellanta)*
u Il Camino Hearth at Home Limited *('is-soċjetà appellata')*

Il-Qorti,

<u>Preliminari</u>

1. Dan huwa appell magħmul mis-soċjetà konvenuta **Halmann Vella Limited (C 28088)** [minn issa 'l quddiem 'is-soċjetà appellanta'], mid-deċiżjoni mogħtija fit-22 ta' Mejju, 2024 [minn issa 'il quddiem 'id-deċiżjoni appellata'] mit-Tribunal għal Talbiet tal-Konsumatur [minn issa 'l quddiem 'it-Tribunal'], li ddeċieda it-talbiet tal-atturi **Conrad u Diane Sciortino** [minn issa 'l quddiem 'l-

appellati'] fil-konfront tas-soċjetà appellanta u tas-soċjetà konvenuta **Il Camino Hearth at Home Limited** [minn issa 'l quddiem 'is-soċjetà appellata'], kif ġej:

> *"Għalhekk fl-isfond tas-suespost, it-Tribunal jaqta' u jiddeċiedi li jilqa' parzjalment it-talba tal-atturi u, filwaqt li jillibera lis-soċjetà Camino Hearth at Home Limited mill-osservanza tal-ġudizzju, jikkundanna lis-soċjetà Halmann Vella Limited li, fi żmien xahar mid-data ta' din is-sentenza jirrimpjazzaw, a spejjeż tagħhom ż-żewġ irħamiet danneġġjati u, fin-nuqqas tikkundanna lill-istess soċjetà Halmann Vella Ltd li tħallas lill-atturi s-somma ta' elfejn u tliet mitt euro (€2,300). Bl-ispejjeż kontra l-istess soċjetà Halmann Vella Ltd."*

<u>Fatti</u>

2. Fl-avviż tat-talba tagħhom, l-atturi spjegaw li huma ordnaw mingħand is-soċjetà konvenuta Halmann Vella Limited, irħama tat-tip 'Squola Brown' għall-prezz ta' €3,688.98, u infurmawha li fuq l-istess irħama kellu jitwaħħal *fireplace* li l-atturi xtraw mingħand is-soċjetà konvenuta Il Camino Hearth at Home Limited bil-prezz ta' €4,400. L-atturi qalu li kienet is-soċjetà Halmann Vella Limited li insistiet li tibgħat *tile-layer* tagħha, ċertu Godwin Attard, sabiex dan itaqqab l-irħama f'dik il-parti fejn kellu jiġi installat il-*fireplace,* sabiex ma tiġix ikkawżata ħsara fl-irħama. L-atturi qalu li ġimagħtejn wara li tqiegħed il-*fireplace,* l-irħama ixxaqqet f'żewġ partijiet orizzontali. L-atturi qalu li huma talbu spjegazzjoni liż-żewġ soċjetajiet konvenuti dwar x'seta' ġara, iżda baqgħu mingħajr rimedju, u filwaqt li s-soċjetà konvenuta Halmann Vella Ltd qalet li hija mhijiex responsabbli għall-ħsarat li saru fl-irħama, u li l-irħama għandha reżistenza kbira għas-sħana u tiflaħ għal temperaturi għoljin, is-soċjetà Il Camino Hearth at Home Limited sostniet li l-*fireplace* ġie installat skont is-sengħa u l-arti, u li hija mhijiex responsabbli għal kwalunkwe ħsara fl-irħama. L-

atturi qalu li huma ġew ippreġudikati għaliex huma nefqu b'kollox l-ammont ta' €8,088.98, u ġimgħatejn wara li ġie installat il-*fireplace,* huma waqfu jużawh minħabba l-biżgħa li ssir aktar ħsara. Qalu wkoll li huma rrikorrew quddiem it-Tribunal sabiex il-każ tagħhom jiġi investigat, inkluż bl-għajnuna ta' esperti tekniċi, filwaqt li talbu lit-Tribunal jikkundanna lis-soċjetajiet konvenuti, jew lil min minnhom, iħallsuhom is-somma ta' €3,500.

3. Is-soċjetà konvenuta Il Camino Hearth at Home Limited ma ressqet l-ebda risposta għall-avviż tal-atturi.

4. Is-soċjetà konvenuta Halmann Vella Limited wieġbet li t-talbiet tal-atturi għandhom jiġu miċħuda, u żiedet tgħid li hija mhijiex leġittima kontradittriċi għaliex mhux hi installat iċ-ċumnija li kkawżat ħsara fl-irħama li pprovdiet hi. Qalet ukoll li hi pprovdiet l-irħama tal-kwalità pattwita, u din l-irħma ġiet installata skont is-sengħa u l-arti, u l-fatt li l-irħama xxaqqet ma taħtix għalih hi. Qalet ukoll li hija m'għandha tbati l-ebda spejjeż marbuta ma' dawn il-proċeduri.

<u>Id-Deċiżjoni Appellata</u>

5. Permezz tad-deċiżjoni mogħtija fit-22 ta' Mejju, 2024, it-Tribunal laqa' t-talbiet tal-atturi parzjalment, filwaqt li llibera lis-soċjetà konvenuta Il Camino Hearth at Home Limited mill-osservanza tal-ġudizzju, wara li għamel is-segwenti konsiderazzjonijiet:

> *"Ikkunsidra*
>
> *Illi rriżulta mill-provi illi fi Frar 2021 ir-rikorrenti ordnaw irħama mingħand is-soċjetà Halmann Vella Limited u f'Marzu 2021 ordnaw* fireplace *mingħand is-soċjetà Il*

Camino Hearth at Home Ltd. Ir-rikorrent Conrad Sciortino spjega li s-soċjetajiet intimati kienu in kuntatt ma' xulxin u Halmann kien jaf illi kien ħa jeħel fireplace *fuq l-irħama, tant li kellmu bejniethom minn qabel biex jaraw fejn ħa jiġu t-toqob, li fil-fatt saru min-naħa ta' Halmann stess, biex ma jkunx hemm problemi. Wara, David Borg, ir-rappreżentant tas-soċjetà Camino ġab in-nies tiegħu biex jinstallaw il-*fireplace *fit-toqob eżistenti. Ġimagħtejn wara li ġie installat kollox ħarġet xaqq/krekkjatura. Ir-rikorrenti kienu ltaqgħu mas-soċjetajiet intimati li min-naħa tagħhom it-tnejn qalu li ma kinux responsabbli għal dak li ġara.*

It-Tribunal ra l-affidavit ta' David Borg direttur tas-soċjetà Il Camino Hearth at Home Ltd li qal illi ilu involut fil-bejgħ u installar ta' fireplaces *mis-sena 1984. Ikkonferma illi f'Marzu 2021, ir-rikorrenti xtraw* fireplace *tad-ditta Barbros Bellfires għall-prezz ta' €4,400 u dan wara illi r-rikorrenti infurmawh illi huma xtaqu jwaħħluha fuq biċċa irħama. Min-naħa tiegħu avża lir-rikorrenti biex meta jixtru l-irħam mingħand Halmann Vella, jgħidulhom illi fuq l-irħam ħa jitwaħħal* fireplace *u fil-fatt issuġġerixxa illi jkunu Halmann stess illi jtaqqbu l-irħam fil-post fejn kellu jitwaħħal il-*fireplace *– kif fil-fatt seħħ. Qal ukoll illi ħadd mis-soċjetà intimata Halmann qatt ikkomunika magħhom biex jagħtuhom struzzjonijiet għal kif għandu jitwaħħal il-*fireplace *– eż jekk kellhomx jużaw* torque spanner *u lanqas ma tawhom informazzjoni u dettalji dwar in-natura tal-irħam u l-ammont ta'* pressure *li jista' jżomm.*

*Illi wara li sar l-installar, hu mar fuq il-post tar-rikorrenti biex jistartja l-*fireplace *u jiżgura li kien qed jaħdem u biex jispjegaw kif għandhom jużaw il-*fireplace *u r-*remote control*. Xi ġimagħtejn wara l-installar, ir-rikorrent ċempillu hekk kif l-irħama xxaqqet mal-wiċċ tal-istruttura. Għalhekk hu mar id-dar tar-rikorrent biex jikkonstata l-ħsarat fejn hemmhekk kien hemm rappreżentant ta' Halmann Vella Ltd li qal illi l-ħsara kienet minħabba t-temperatura għolja. Wara biddel fehemtu u sostna li l-ħsarat saru minħabba n-nuqqas ta' użu ta'* 'torque spanner' *meta sar l-installar. Borg sostna illi x-xquq, però, ma bdewx mill-*bolts *fejn il-*fireplace *ġie mwaħħal mis-soċjetà intimata, imma iktar 'l isfel u l-*fireplace *kien installat skont l-arti u s-sengħa u mhux minħabba xi nuqqas min-naħa tas-soċjetà Camino. Dakinhar, Borg innota wkoll illi l-irħama kienet vojta u mhux imwaħħla sew.*

*Illi t-Tribunal ra ukoll l-affidavit ta' Anthony Faenza, li ġie mqabbad mis-soċjetà Camino Hearth at Home Ltd., biex jinstalla fuklar fir-residenza tar-rikorrenti. Qal illi ilu jagħmel dan ix-xogħol għas-soċjetà għal aktar minn tmintax-il sena u għandu tlieta u għoxrin sena esperjenza f'dan ix-xogħol. Fil-fatt hu mexa skont il-proċedura mniżżla fl-*Installation and Maintenance Manual *tal-fuklar in kwistjoni, kif dejjem jagħmel u uża* spanner *normali biex jorbot il-*bolts*. Qal ukoll illi tul l-esperjenza professjonali*

tiegħu qatt ma kellu bżonn juża torque spanner *u ma rċieva l-ebda informazzjoni jew dettalji dwar l-irħam jew struzzjonijiet li kellu jintuża* torque spanner*.*

It-Tribunal ra wkoll l-affidavit tal-ġeologu Peter Gatt illi fuq talba tas-soċjetà intimata Il Camino Hearth at Home mar fuq il-post tar-rikorrenti u eżamina t-tliet biċċiet irħam (A, B u C) tat-tip Sequoia Brown Marble u kkonkluda hekk:

- A fracture cutting across banding in slabs B and C produced a discontinuity in both slabs.
- The fracture developed a few days after a fireplace was installed on Slab B.
- The fracture pattern is typical of a transcurrent stress and does not show evidence of extension.
- A common stress regime affected both slabs B and C producing sinistral transcurrent movement in slab B and dextral transcurrent movement in slab C.
- There is no evidence of radial pattern of fractures associated with overpressure of a tightly screwed bolt on the slab.
- Transcurrent strain evident in the slabs is not related to the fixing of bolts during and after the installation of the fireplace but is due to some other external stress.

Ikkunsidra

It-Tribunal għandu quddiemu żewġ relazzjonijiet – wieħed tal-perit Godwin Abela imqabbad minn dan it-Tribunal, li mar fuq il-post u rrelata fuq il-ħsarat wara li rċieva informazzjoni mingħand is-soċjetajiet rispettivi permezz ta’ email *u relazzjoni oħra* ex parte *tal-ġeologu Peter Gatt illi mar fuq il-post fil-preżenza tar-rikorrent Conrad Sciortino kif ukoll David Borg, id-direttur tas-soċjetà intimata Il Camino Hearth at Home Ltd.*

Illi l-ġeologu Gatt xehed ukoll viva voce *quddiem it-Tribunal, fejn spjega illi hu ma ra l-ebda evidenza li dawn il-*cracks *ġew kawżati minħabba sikkar jew minħabba li ma ntużax* torque spanner *għaliex kieku l-fratturi kienu jkunu* radial *jew konċentriċi. Ikkonkluda illi l-i*stresses *setgħu ġew minn ċaqliq tal-bini, peress illi l-irħama hija mwaħħla mal-ħajt. Spjega li l-materjal in kwistjoni huwa* brittle*, huwa ħafna iktar sensittiv għal* stresses *mill-bini nnifsu. Ma eskludiex illi jkun hemm fatturi oħra – bħal pereżempju espansjoni tal-irħam minħabba sħana. Meta l-irħama tespandi u peress illi din tkun imwaħħla mal-ħajt, ma jkollhiex spazju fejn tagħmel din l-espansjoni. Qal ukoll illi* slab B *– fejn ġie mwaħħal il-*fireplace *kien imxaqqaq parzjalment filwaqt li* slab C *huwa 90% imxaqqaq – u allura ma jidhirx li hemm konnessjoni bejn it-twaħħil tal-*fireplace *u l-*

*fratturazzjoni. Fil-fatt f'*slab B *il-frattura tinsab 12 cm iżjed 'l isfel mill-*bolt *innifisha u li kieku din kienet minħabba s-sikkar, il-fratturazzjoni kienet tibda mill-*bolt *innifisha. Xehed ukoll illi meta ħabbat mal-irħam, induna li kien hemm ħoss vojt u dan ifisser illi jew l-irħam ma ġiex imwaħħal sew jew inkella kien hemm distakk bejn l-irħama u l-ħajt u allura t-tort huwa tal-persuna li waħħal l-irħama, għax ma jkunx waħħalha sew u jkun hemm distakk. Qal ukoll illi 92* mega pascals *hija b'saħħitha ħafna u l-irħam kienet tiflaħ għal* fireplace. *Mistoqsi in kontro-eżami fuq l-użu tat-*torque spanner*, il-ġeologu qal illi dak mhuwiex kompitu tiegħu u ma jistax jgħid jekk l-użu ta'* torque spanner *kienx ikun aħjar fiċ-ċirkostanzi.*

Ikkunsidra

Illi għalkemm it-Tribunal għandu quddiemu żewġ relazzjonijiet b'żewġ konklużjonijiet differenti, fil-verità fiż-żewġ rapporti u anke fl-eskussjoni sussegwenti, ħareġ ċar illi ma hemmx raġuni waħda għaliex l-irħam ixxaqqaq u jaf ikun hemm numru ta' probabbiltajiet u spjegazzjonijiet.

Filwaqt li l-perit Abela kkonkluda li dan probabbilment ġara minħabba n-nuqqas ta' użu ta' 'torque control spanner' *biex jiġi aċċertat il-pressjoni, il-ġeologu Gatt ikkonkluda li dan probabbli ġara minħabba xi tip ta' ċaqliq tal-bini* (stresses), *peress illi l-irħama kienet imwaħħla mal-ħajt. Qal ukoll illi meta ħabbat fuq l-irħama induna illi kien hemm ħoss vojt (fn. 1:* tapping of the slabs by hand often resulted in a hollow sound, normally produced when the slab is decoubled from the wall (page 3 of report)) *u dan ikkorrobora t-teorija tiegħu li kien hemm ċaqliq minħabba d-distakk bejn l-irħama u l-ħajt peress li l-irħama ma twaħħlitx u ma ġietx installata sew. (fn. 2: dan ifisser jew ma ġiex imwaħħal sew jew hemm distakk bejn l-irħama u l-ħajt u dan jikkorrobora li kien hemm ċaqliq. Hemm possibilità li l-irħama ma twaħħlitx sew mela allura t-tort huwa ta' min waħħal l-irħama għax ma jkunx waħħal sew u jkun hemm distakk – kontro-eżami ta' espert Peter Gatt).*

Illi f'dawn iż-żewġ ipoteżi, it-Tribunal jidhirlu illi fl-aħħar mill-aħħar it-tort aħħari aktarx kien ta' Halmann Vella Limited.

Illi fir-rigward tal-ewwel ipoteżi, ġialadarba Halmann Vella Ltd kienu qed jissupplixxu l-irħam u kienu konsapevoli tal-ispeċifikazzjonijiet tekniċi tal-irħama, jekk l-użu ta' 'torque spanner' *kien daqstant importanti, allura kien sta għalihom illi jgħaddu din l-informazzjoni lis-soċjetà intimata Camino Hearth at Home Ltd.*

Illi fir-rigward tat-tieni ipoteżi, (u t-Tribunal huwa aktar propens illi jaqbel ma' din l-ipoteżi) jekk l-installazzjoni tal-irħam ma saritx kif suppost u jekk kien hemm

distakk żgħir bejn il-ħajt u l-irħam (fn. 3: dan ġie konfermat kemm mill-espert Peter Gatt kif ukoll minn David Borg) dan x'aktarx ikkawża x-xaqq, u ta' dan għandu jaħti wkoll min waħħal l-irħam.

Mir-riżultanzi u mill-provi, it-Tribunal huwa sodisfatt li jekk l-irħam ma jkunx issiġillat sew mal-ħajt u imbagħad jiġi espost għall-elementi (sħana/umdità, eċċ) mingħajr appoġġ adegwat, l-irħam ikun aktar suxxettibbli għal qsim.

Ikkunsidra

*Illi s-soċjetà Halmann Vella Ltd kellha diversi opportunitajiet biex tidher quddiem dan it-Tribunal biex tagħti l-verżjoni tagħha u/jew tiskredita l-argumenti, opinjonijiet u x-xhieda li xehdu, jew anke biex tikkonferma jekk din il-ħsara hija biss superfiċjali u jekk setgħetx tiġi rranġata. Hija kienet fl-aħjar pożizzjoni li tixhed dwar il-*quantum *pretiż mill-atturi, anki tenut kont tal-fatt illi mhux l-irħam kollu huwa mxaqqaq.*

Kif qalet tajjeb is-soċjetà Camino Hearth at Home Ltd, "Halmann Vella Ltd uriet nuqqas ta' interess fil-kawża u naqset ukoll milli tikkontesta l-provi kollha mqajma tul dawn il-proċeduri, inkluż li teżerċita l-fakultà li teżamina x-xhieda kollha prodotti, tirribatti l-argumenti tal-esponenti, u tippreżenta provi in sostenn tal-allegazzjoni minnha mqajma fir-risposta tagħha".

Għalhekk fl-isfond tas-suespost, it-Tribunal jaqta' u jiddeċiedi li jilqa' parzjalment it-talba tal-atturi u, filwaqt li jillibera lis-soċjetà Camino Hearth at Home Ltd mill-osservanza tal-ġudizzju jikkundanna lis-soċjetà Halmann Vella Ltd li, fi żmien xahar mid-data ta' din is-sentenza jirrimpjazzaw, a spejjeż tagħhom iż-żewġ irħamiet danneġġati u, fin-nuqqas tikkundanna lill-istess soċjetà Halmann Vella Ltd li tħallas lill-atturi s-somma ta' elfejn u tliet mitt euro (€2,300). Bl-ispejjeż kontra l-istess soċjetà Halmann Vella Ltd."

<u>L-Appell</u>

6. Fir-rikors tal-appell imressaq fit-3 ta' Ġunju, 2024, is-soċjetà intimata spjegat li hija ħassitha aggravata bid-deċiżjoni appellata, u għalhekk talbet lil din il-Qorti tgħaddi sabiex tilqa' l-aggravji tagħha, u sussegwentement tgħaddi sabiex tħassar, tirrevoka u tannulla d-deċiżjoni appellata, tilqa' l-ewwel u t-tieni eċċezzjoni tas-soċjetà Halmann Vella Ltd, u tilliberaha mill-osservanza tal-

ġudizzju, u sussegwentement tgħaddi biex tiddikjara li hija s-soċjetà appellata Il Camino Hearth at Home li hija responsabbli għat-talbiet tal-atturi, kif ukoll talbet lil din il-Qorti tordna lis-soċjetà Il Camino Hearth at Home tagħmel tajjeb għall-ispejjeż taż-żewġ istanzi.

7. Is-soċjetà appellanta qajmet erba' aggravji: (i) li t-Tribunal warrab ir-rapport tal-Perit Tekniku maħtur mit-Tribunal stess, skarta l-istess rapport meta din il-kawża kienet fuq punt tekniku, skarta l-provi tekniċi li s-soċjetà Halmann Vella ressqet quddiem il-Perit Tekniku, li kienu l-uniċi provi li kellha ttella' s-soċjetà appellata, u l-prova reġina li kellha ssolvi l-kwistjoni bejn il-partijiet, u minflok it-Tribunal għażel li jsib lis-soċjetà Halmann Vella Limited responsabbli għat-talbiet tal-atturi; (ii) it-Tribunal skarta għal kollox il-fatt li s-soċjetà Il Camino Hearth at Home Limited lanqas biss ressqet risposta fil-proċeduri li saru quddiemu, u għalhekk kienet kontumaċi, imma din xorta waħda tħalliet tressaq il-provi tagħha; (iii) minkejja li r-rapport tal-Perit Tekniku kkonkluda li hija s-soċjetà Il Camino Hearth at Home Limited li għandha tinżamm responsabbli minħabba nuqqas ta' użu ta' *torque control spanner* li kkaġuna x-xquq fl-irħama, it-Tribunal iddeċieda li jillibera lill-istess soċjetà mill-osservanza tal-ġudizzju; u (iv) is-soċjetà appellanta m'għandhiex tbati l-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri.

8. Is-soċjetà appellanta qalet li fi Frar tal-2021 l-appellati Sciortino ordnaw irħama mingħandha, filwaqt li l-*fireplace* ordnawh mingħand is-soċjetà Il Camino Hearth at Home Limited. Is-soċjetà appellanta qalet li hija kienet spjegat lill-esponenti tas-soċjetà Il Camino Hearth at Home Limited fejn kellhom jiġu t-toqob, u fil-fatt dawn saru minnha sabiex jiġu evitati problemi. Is-soċjetà appellanta qalet li David Borg ġab lin-nies tiegħu sabiex jinstallaw il-*fireplace* fit-

toqob eżistenti, u ġimagħtejn wara l-installazzjoni tal-*fireplace* ħareġ l-ewwel xaqq. Is-soċjetà appellanta qalet li s-soċjetà Il Camino Hearth at Home Limited qalet li ħadd min-naħa tas-soċjetà appellanta ma spjegalha kif għandu jeħel il-*fireplace* u x'tip ta' *spanner* irid jintuża, u lanqas ma ngħatat informazzjoni dwar in-natura tal-irħam u l-ammont ta' pressjoni li jiflaħ fuqu. Is-soċjetà appellanta qalet li l-*fireplace* twaħħal minn ċertu Anthony Faenza, u dan waħħlu skont l-*installation and maintenance manual* tal-*fireplace,* bl-użu ta' *spanner* normali biex jorbot il-*bolts*. Is-soċjetà appellanta qalet li t-Tribunal ħatar lill-perit Godwin Abela bħala espert tekniku f'dawn il-proċeduri, iżda imbagħad it-Tribunal għażel li jiskarta l-konklużjonijiet tal-istess perit.

9. B'riferiment għall-ewwel aggravju tagħha, is-soċjetà appellanta qalet li hija ħassitha aggravata għaliex it-Tribunal mhux biss skarta r-rapport tal-perit tekniku, iżda anki l-provi miġjuba minnha. Is-soċjetà appellanta qalet l-unika prova fiċ-ċirkostanzi ta' din il-kawża kienet il-prova tal-kwalità tal-materjal ipprovdut minnha, u fil-fatt hija pproduċiet espert *ex parte* sabiex jixhed dwar l-ispeċifikazzjonijiet, dwar id-dettalji tal-irħama, u b'din il-prova hija riedet turi li l-irħama kienet tiflaħ għan-nar, kienet irħama li tiflaħ għall-użu li kien ser isir minnha, u din la kienet difettuża u lanqas ma kellha xejn ħażin. Is-soċjetà appellanta qalet li l-Perit Tekniku fil-fatt ikkonkluda li kienet il-pressjoni tal-irbit tal-*bolts* tas-*supporting frame* tal-*fireplace,* probabbilment minħabba n-nuqqas ta' użu ta' *torque control spanner* biex jaċċerta li l-pressjoni tal-irbit ma tkunx aktar mill-*modulus of rupture/flexible strength* ta' 11.30MPA, kif indikat fl-ispeċifikazzjonijiet tal-irħama pprovduta mis-soċjetà Halmann Vella Limited, li kkawżat ix-xquq fl-irħama. Is-soċjetà appellanta qalet li mill-provi rriżulta li hija ġiet inkarigata biex tissupplixxi l-irħama, u għalhekk ma kienet meħtieġa l-ebda

prova oħra sabiex tiġi milqugħha l-ewwel eċċezzjoni tagħha, għaliex mhux hija installat iċ-ċumnija li għamlet il-ħsara lill-irħama, u kellha tiġi milqugħha wkoll it-tieni eċċezzjoni tagħha, jiġifieri li hija pprovdiet irħama tal-kwalità pattwita, li ġiet installata skont is-sengħa u l-arti, u l-fatt li l-irħama xxaqqet, m'għandhiex twieġeb għalih hi. Is-soċjetà appellanta qalet li l-Perit Tekniku li mar fis-sit, fl-ebda waqt ma kkonkluda li l-irħama kienet twaħħlet ħażin, u dan il-perit saħansitra kkonkluda li m'hemm l-ebda prova li tali xaqq huwa manifest fil-ħxuna tal-irħama, u għalhekk jista' jkun li huwa xaqq superċifjali. Is-soċjetà appellanta qalet li in vista ta' dan kollu, hija ma tistax tifhem kif it-Tribunal seta' jiskarta l-opinjoni teknika tal-Perit Tekniku inkarigat minnu, u jikkonkludi li t-tort aħħari huwa tas-soċjetà Halmann Vella Limited. L-appellanta qalet li l-inkarigu li hija ngħatat kien biss li tipprovdi l-irħama, u li twaħħalha, kif fil-fatt għamlet, u kellha tassigura li l-irħama pprovduta minnha, tkun tiflaħ għall-*fireplace.* Qalet li jekk is-soċjetà appellata naqset milli tuża l-għodda meħtieġa skont is-sengħa u l-arti, twieġeb hi għal dak in-nuqqas u mhux is-soċjetà appellanta. Is-soċjetà appellanta qalet li t-Tribunal ma setax lanqas jasal għall-konklużjoni li l-installazzjoni tal-irħama ma saritx kif suppost, u tħalla distakk żgħir bejn il-ħajt u l-irħam, u li kien dan li x'aktarx ikkawża x-xaqq, għaliex dan ma jirriżultax mill-provi jew mill-konstatazzjonijiet tal-Perit Tekniku.

10. B'riferiment għat-tieni aggravju tagħha dwar il-fatt li s-soċjetà appellata baqgħet kontumaċi f'dawn il-proċeduri u xorta waħda tħalliet tressaq il-provi tagħha, u skartat il-provi mressqin mis-soċjetà Ħal Mann quddiem il-Perit Tekniku. Is-soċjetà appellanta qalet li hija ressqet l-eċċezzjonijiet tagħha fil-ħin, u skont il-liġi. Qalet li r-rimarka tat-Tribunal li dawn kellhom ikunu maħlufin, ma hija minnha xejn, għaliex imkien ma jirriżulta fil-liġi li risposta trid tkun maħlufa.

Tgħid ukoll li t-Tribunal naqas milli jikkunsidra l-fatt li s-soċjetà appellata kienet kontumaċi, u kien il-Perit Tekniku li ġabar il-provi li kellhom iressqu l-partijiet, u minflok ma ikkunsidra l-piż li għandu jingħata Perit Tekniku maħtur minn qorti jew tribunal, it-Tribunal impressjona ruħhu b'rapport *ex parte* ta' ġeologu, li fil-kontro-eżami tiegħu qal li ma kienx kompitu tiegħu li jgħid jekk intużatx l-għodda adattata, *torque spanner*, għat-twaħħil tal-*fireplace* in kwistjoni. Is-soċjetà appellanta qalet li ladarba sa mill-bidu tal-proċeduri, kien hemm qbil fuq il-ħatra ta' Perit Tekniku, ma kien hemm xejn x'iżommha milli tistrieħ fuq ir-rapport tal-Perit Tekniku u xejn aktar.

11. B'riferiment għat-tielet aggravju tagħha, is-soċjetà appellanta qalet li t-Tribunal ma setax u ma kellux jikkonkludi li s-soċjetà Il Camino Hearth at Home Limited kellha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju, u hija lanqas m'għandha tbati xi forma ta' spejjeż marbuta ma' dawn il-proċeduri għaliex hija daħħlet risposta, daħħlitha fil-ħin, ressqet provi tekniċi, u kellha kull dritt tistrieħ fuq ir-rapport tal-Perit Tekniku li kien favur tagħha.

<u>Ir-Risposta tal-Appell</u>

12. Is-soċjetà appellata wieġbet li mhuwiex minnu li t-Tribunal injora r-rapport tal-Perit Tekniku kif allegat mis-soċjetà appellanta, imma t-Tribunal qies minflok ir-rapport tal-ġeologu Peter Gatt, kif kellu kull dritt u dmir li jagħmel. Qalet li l-materja in kwistjoni hija waħda li taqa' purament fil-kompetenza ta' ġeologu u mhux ta' perit li jeżerċita l-professjoni tiegħu ta' arkitett. Qalet li għalhekk m'għandu jkun hemm l-ebda dubju li t-Tribunal wasal għall-konklużjonijiet tiegħu abbażi ta' evalwazzjoni profonda tal-mertu u tas-sustanza tal-kawża, fejn qabbel iż-żewġ rapporti. Is-soċjetà appellata qalet li Dr Peter Gatt

huwa l-President tal-*Malta Chamber of Geologists*, u din il-kariga tirrifletti l-integrità tiegħu, apparti l-fatt li r-rapport tiegħu kien ferm aktar dettaljat u spjegat minn dak tal-Perit Tekniku. Is-soċjetà appellata saħqet li t-Tribunal bl-ebda mod m'huwa marbut bir-rapport ta' Perit Tekniku imqabbad minnu, jew li kellu jaċċetta l-konklużjonijiet. Qalet li anki l-Perit Tekniku imqabbad mit-Tribunal għamel diversi konklużjonijiet fir-rapport tiegħu, fosthom li jirriżulta li l-*fireplace* twaħħal skont dak deskritt fid-dokument A, u li jirriżulta li l-*bolts* li ntużaw kienu jifilħu għall-piż tal-*fireplace* ta' 117 kilogrammi, u dan juri biċ-ċar li l-installazzjoni min-naħa tagħha saret kif suppost u skont is-sengħa u l-arti. Is-soċjetà appellata kompliet tgħid li l-Perit Tekniku ibbaża l-konklużjoni tiegħu fuq sempliċi mistoqsija lil-lavrant Anton Faenza, jiġifieri jekk intużax *torque spanner* biex jissikka l-*bolts*. Qalet li lanqas ma ngħatat spjegazzjoni dwar x'wassal għal din il-konklużjoni, jew jekk kienx hemm kriterji oħra li setgħu wasslu għal tali xquq. Qalet li l-Perit Tekniku, malli sema' li ma kienx intuża *torque spanner* biex jiġu ssikkati l-*bolts* iddeċieda li jieqaf hemm, u ma għamel l-ebda mistoqsija ulterjuri. Is-soċjetà appellata qalet li ma ngħatat l-ebda spjegazzjoni teknika dwar l-installazzjoni tal-irħama u l-*fireplace,* iżda li l-Perit Tekniku straħ fuq il-*manuals* li pprovdewlu s-soċjetà appellata u s-soċjetà appellanta. Is-soċjetà appellata qalet li għalhekk huwa evidenti li r-rapport tal-Perit Tekniku huwa wieħed ġeneriku għall-aħħar, għaliex ma daħalx f'evalwazzjoni dettaljata dwar kif wasal għall-konklużjonijiet tiegħu li l-irħam ixxaqqaq kawża ta' pressjoni żejda minħabba li ma ntużax *torque spanner.* Is-soċjetà appellata qalet li ma sar l-ebda stħarriġ mill-Perit Tekniku sabiex jissostanzja l-konsiderazzjonijiet tiegħu, u partikolarment dwar ir-rabta bejn il-metodu tat-twaħħil tal-*bolts* u l-oriġini tax-xquq, u lanqas ma ġie kkalkulat kemm fihom piż il-*bolts* li ġew issikkati minn

Anton Faenza meta uża *spanner* normali. Qalet li huwa ċar li r-rapport tal-Perit Tekniku huwa bbażat biss fuq dak li ntqal lilu waqt l-aċċess li sar fil-fond, kif ukoll fuq ipoteżijiet ġeneriċi li ma ġewx ivverifikati. Is-soċjetà appellata qalet li dan joħroġ ċar fir-risposta ulterjuri għad-domanda in eskussjoni dwar l-oriġini tax-xaqq li kien ftit ċentimetri 'l isfel mill-*bolt*, fejn il-Perit Tekniku għamel riferiment għall-fatt li l-appellati Sciortino ndikaw li l-irħam ma kellu l-ebda difett qabel ma tpoġġa f'postu. Is-soċjetà appellata qalet li l-appellati Sciortino huma l-konsumaturi f'dawn il-proċeduri, u dawn ma setgħux ikunu jafu jekk l-irħam kellux xi difett qabel tpoġġa f'postu. Is-soċjetà appellata qalet li lanqas ma ġie kkunsidrat jekk ix-xquq ġewx ikkawżati minn xi fattur ieħor li jista' jkun estraneju għall-kawża, u lanqas ma ngħatat spjegazzjoni għaliex ix-xquq ħarġu ftit ċentimetri 'l isfel mill-*bolt* u mhux mal-*bolt* eżatt. Qalet li l-Perit Tekniku kien mistenni li jagħmel stħarriġ indipendenti u imparzjali, mingħajr ma jkun influwenzat minn dak li jgħidulu l-partijiet. Qalet ukoll li r-rwol tal-Perit Tekniku għandu jmur oltre dak li jirriżulta *prima facie*, billi jikkunsidra u jevalwa fil-fond dak kollu li oġġettivament jista' jirriżultalu mill-analiżi tiegħu.

13. Is-soċjetà appellata qalet li għall-kuntrarju, ir-rapport tal-espert *ex parte* Dr Peter Gatt huwa ferm aktar dettaljat, u spjegat li dan wasal għall-konklużjoni tiegħu mhux abbażi ta' dak li ntqal lilu, imma fuq stħarriġ indipendenti abbażi tan-natura u l-karatteristiċi tax-xquq relatati mal-kwalità tal-irħam. Qalet ukoll li Dr Peter Gatt, kemm fir-rapport kif ukoll fix-xhieda tiegħu, ikkunsidra aspetti oħra li ma kinux ikkunsidrati mill-Perit Godwin Abela, bħall-fatt li n-natura u l-*pattern* tal-fratturi mhumiex konsistenti ma' fratturi kkawżati minn forma ta' ssikkar, għaliex f'dak il-każ kienu jkunu *radial,* u għalhekk ikkonkluda li l-fratturazzjoni li ra mhijiex kompatibbli mal-issikkar tal-*bolts.* Is-soċjetà appellata

qalet li din hija konstatazzjoni ta' importanza kbira. Qalet ukoll li skont il-ġeologu Peter Gatt, l-fratturazzjoni tirriżulta minħabba ċaqliq fil-bini jew espansjoni tal-irħam minħabba s-sħana, u l-fatt li l-oriġini tax-xquq fuq in-naħa tal-*fireplace* tinsab 12-il ċentimetru 'l isfel mill-bolt, filwaqt li kieku l-fratturazzjoni kienet riżultat tal-issikkar, din kienet tibda mill-*bolt* innifsu. Fir-rapport tiegħu Dr Gatt kkonkluda wkoll li l-irħam ma kienx imwaħħal sew, għaliex meta taptap fuq l-irħama, induna li kien hemm ħoss vojt, filwaqt li l-irħam huwa mxaqqaq fuq żewġ partijiet tal-istruttura, u mhux biss fuq in-naħa tal-*fireplace,* anzi huwa ferm aktar imxaqqaq fil-parti li mhijiex qiegħda fejn twaħħal il-*fireplace.* Is-soċjetà appellata qalet li għalhekk huwa ċar li t-Tribunal qies il-provi kollha miġjuba quddiemu, u bbaża d-deċiżjoni tiegħu b'mod li wera li ma waqafx biss fuq ir-rapport tal-Perit Tekniku bħallikieku din kienet xi prova assoluta, iżda qies il-provi kollha li nġabu mill-partijiet fil-kawża. Is-soċjetà appellata qalet li kienet għażla tas-soċjetà appellanta li ma tieħux sehem attiv fil-proċeduri quddiem it-Tribunal, iżda issa qiegħda tippretendi li d-deċiżjoni għaqlija tat-Tribunal tiġi mwarrba.

14. B'riferiment għat-tieni aggravju tas-soċjetà appellanta, is-soċjetà appellata qalet li aggravju bħal dan messu tqajjem fil-bidu tal-kawża quddiem it-Tribunal u mhux fi stadju ta' appell, u jekk is-soċjetà appellanta kellha problema bil-parteċipazzjoni tagħha fil-proċeduri quddiem it-Tribunal, din messha ħadet azzjoni minnufih, u mhux stenniet sal-istadju tal-appell biex tagħmel tali oġġezzjoni. Is-soċjetà appellata qalet li s-soċjetà appellanta ma kinitx sodisfatta bid-deċiżjoni tat-Tribunal, u wara li hija ġabet diversi provi rilevanti għall-kawża, is-soċjetà appellanta issa qiegħda tara kif telimina dawn il-provi. Qalet li mhux minnu li hija kienet kontumaċi fil-proċeduri quddiem it-

Tribunal, u l-Liġi Sussidjarja 378.01 tipprovdi għal proċedura partikolari f'każijiet fejn l-intimat ma jippreżentax risposta. Qalet li fil-każ preżenti, is-soċjetà appellanta naqset milli titlob għal ordni ta' inadempjenza, u għalhekk ma tistax is-soċjetà appellata tiġi ppreġudikata f'dan l-istadju tal-appell. Is-soċjetà appellata qalet li ladarba ma tqajmet l-ebda oġġezzjoni minn l-ebda parti, kien hemm aċċettazzjoni ċara tal-parteċipazzjoni sħiħa tagħha f'dawn il-proċeduri, u fi kwalunkwe każ it-Tribunal għandu l-libertà u d-diskrezzjoni dwar kif għandu jamministra u jistrada l-kawża. Hawnhekk is-soċjetà appellata rreferiet għal dak li jipprovdi l-artikolu 23 tal-Kap. 378, li jgħid li l-Arbitru għandu jirregola l-proċedimenti quddiem it-Tribunal bil-mod li huwa jaħseb li jkun xieraq sabiex issir ġustizzja, u dan skont id-dettami tal-ġustizzja naturali, filwaqt li s-sub-inċiż (3) tal-istess artikolu jgħid li ebda proċediment ma jitqies invalidu minħabba n-nuqqas ta' tħaris ta' xi formalità, sakemm wieħed ikun mexa b'mod konformi mar-regoli. Is-soċjetà appellata qalet li finalment irid jiġi kkunsidrat li minkejja li hija ma daħħlet ebda risposta, hija dejjem kienet preżenti waqt is-seduti tat-Tribunal u pparteċipat fil-kawża b'mod sħiħ, u pjuttost kienet is-soċjetà appellanta li naqset milli tieħu sehem fil-kawża minkejja li kellha kull interess li tagħmel dan.

15. B'riferiment għat-tielet aggravju mressaq mis-soċjetà appellanta, is-soċjetà appellata qalet li t-Tribunal mhuwiex marbut li jaqbel mal-konklużjonijiet tal-Perit Tekniku inkarigat minnu, aktar u aktar meta jkollu quddiemu rapport spjegat u dettaljat bħal ma huwa r-rapport tal-espert *ex parte.* Qalet li kien għaqli għalhekk it-Tribunal li straħ fuq rapport ta' espert kompetenti fil-materja.

16. B'riferiment għar-raba' aggravju mressaq mis-soċjetà appellanta, is-soċjetà appellata qalet li din il-Qorti għandha tikkonferma id-deċiżjoni appellata, u għalhekk hija s-soċjetà appellanta li għandha tbati l-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri. Is-soċjetà appellata qalet li minn dak premess għandu jsegwi li l-appell huwa fieragħ u vessatorju, u huwa intiż biss biex itawwal inutilment il-proċeduri bejn il-partijiet, b'dan illi hemm lok fejn din il-Qorti tikkundanna lis-soċjetà appellanta għall-ħlas ta' spejjeż doppji.

<u>Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti</u>

17. Il-Qorti sejra tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravji mressqa mis-soċjetà appellanta fir-rikors tal-appell tagħha, u dan fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet magħmula mit-Tribunal fid-deċiżjoni appellata, u tas-sottomissjonijiet li saru mis-soċjetà appellata.

L-Ewwel Aggravju: *[It-Tribunal ma messux skarta r-rapport tal-Perit Tekniku u l-provi tekniċi ppreżentati mis-soċjetà appellanta]*

18. Is-soċjetà appellanta hija tal-fehma li fil-każ preżenti t-Tribunal żbalja meta mhux biss skarta r-rapport tal-Perit Tekniku, imma anki l-provi miġjuba minnha, senjatament dawk marbuta mal-ispeċifikazzjonijiet tal-irħama pprovduta minnha, il-prova li din kienet tiflaħ għan-nar, u l-prova li din kienet tiflaħ għall-użu li kien maħsub li jsir minnha, kif ukoll li l-irħama ma kinitx difettuża. Is-soċjetà appellanta qalet li l-Perit Tekniku inkarigat mit-Tribunal, wasal għall-konklużjoni li d-difett fl-irħama irriżulta għaliex ma ntużax *torque*

control spanner għall-issikkar tal-*bolt,* u fi kwalunkwe każ hija m'għandhiex tinżamm responsabbli għall-installazzjoni taċ-ċumnija għaliex din ma saritx minnha. Is-soċjetà appellanta qalet ukoll li hija ġabet prova li l-irħama kienet tal-kwalità pattwita, u li din twaħħlet skont is-sengħa u l-arti.

19. Il-Qorti tirrileva li fil-każ preżenti t-Tribunal irrimarka li kellu quddiemu żewġ rapporti b'konklużjonijiet differenti, imma fiż-żewġ rapporti tiġi espressa l-fehma li jista' jkun hemm aktar minn raġuni waħda li wasslet għax-xquq li jirriżultaw fl-irħama. Imma t-Tribunal, wara li qies il-provi kollha, ikkonkluda li r-responsabbilità għad-difett li rriżulta fl-irħama kellu jinġarr mis-soċjetà appellanta Halmann Vella Limited bħala l-fornitur tal-irħama, li naqset milli tinforma lis-soċjetà appellata li kellu jintuża *torque control spanner* għat-twaħħil tal-*bolt* fl-irħama, u huwa min waħħal l-irħama li għandu jwieġeb għax ma twaħħlitx kif suppost. Biex wasal għal din il-konklużjoni, it-Tribunal straħ fuq dak li rrelata l-ġeologu Dr Peter Gatt, li ppreżenta rapport dettaljat u xjentifiku, fejn qal li huwa taptap fuq l-irħama u kkonstata li tħalla vojt bejn l-irħama u l-ħajt, li jindika għalhekk li l-irħama ma twaħħlitx kif suppost meta ġiet ingaljata mal-ħajt, u dan irrenda l-irħama aktar suxxettibbli għall-qsim. Il-Qorti tqis li minkejja li kien it-Tribunal li ddeċieda li għandu jinkariga lill-Perit Tekniku sabiex dan iħejji rapport in vista tat-talbiet tal-atturi, m'hemm xejn x'iżomm lit-Tribunal milli jikkunsidra provi oħra, inkluż rapport *ex parte,* jekk tali prova tkun aktar konvinċenti mir-rapport tal-Perit Tekniku. Hawnhekk il-Qorti tagħmel riferiment għal dak li ġie deċiż fis-sentenza fl-ismijiet **Raymond Mallia noe *vs.* Martin Mizzi noe**[1], fejn il-Qorti stabbiliet illi:

---

[1] P.A.Q.Ċ., 28.05.2003.

> *"Issa huwa minnu u ġuridikament korrett li jiġi osservat li l-konsiderazzjonijiet u opinjonijiet esperti jikkostitwixxu prova ta' fatt u allura, bħal materji istruttorji oħrajn, kontrollabbli mill-ġudikant. Tant dan hu hekk illi l-Artikolu 681 tal-Kapitolu 12 jipprovdi li l-Qorti ma hijiex tenuta jew marbuta li taċċetta l-konklużjonijiet tar-rapport tal-perit kontra l-konvinzjoni tagħha nfisha;*
>
> *Eppure, kif insenjat f'ġurisprudenza assodata, il-Qorti però* "ma tistax tagħmlu b'mod leġġer jew kapriċċjuż". *(**"Philip Grima – vs – Carmelo Mamo et nomine"**, Appell, 29 ta' Mejju, 1998). Anzi,* "kellu jingħata piż debitu lill-fehma teknika tal-espert nominat billi l-Qorti ma kellhiex leġġerment tinjora dik il-prova" *(**"Joseph Saliba – vs – Joseph Farrugia"**, Appell, 28 ta' Jannar, 2000) meta din tkun tesprimi l-*"giudizio dell'arte" *tal-perit tekniku (**"Giswarda Bugeja et – vs – Emmanuele Muscat et"**, Appell, 23 ta' Ġunju, 1967);*
>
> *Dan hu hekk il-każ aktar u aktar meta ma jinġiebu l-ebda raġunijiet li gravement ipoġġu fid-dubju dik l-opinjoni teknika, u, anzi, dik l-istess opinjoni tibqa' waħda konvinċenti, anke taħt it-tiroċinju ta' eskussjoni elaborata u serrata, kif jidher li kien il-każ taħt eżami;".*

20. Tul is-snin, il-Qrati tagħna taw diversi deċiżjonijiet li lkoll kienu ta' din il-fehma, li l-ebda qorti m'għandha tkun marbuta bil-fehma espressa minn perit jew espert maħtur mill-istess qorti, kontra l-konvinzjoni tagħha stess, iżda bil-*caveat* li m'għandiex tiddipartixxi mill-konklużjoni milħuqa mill-espert inkarigat mill-Qorti għal raġunijiet. Dr Peter Gatt fir-rapport tiegħu jgħid li meta taptap fuq l-irħama, seta' jikkonstata li kien hemm il-vojt, li jindika għalhekk li kien hemm nuqqasijiet meta l-irħama ġiet mwaħħla. Dr Gatt spjega li l-aktar xaqq fond mhuwiex qiegħed man-naħa fejn twaħħal il-*fireplace.* Dr Gatt spjega li x-xquq jibdew minn madwar 12-il ċentimetru 'l isfel mill-*bolt*, u għalhekk l-indikazzjoni hija li l-għodda li ntużat biex ġie ssikkat il-*bolt,* ma kinitx hi li kkawżat il-ħsara, għaliex li kieku kien hekk, ix-xaqq kien jibda minn mal-*bolt,* u mhux minn distanza ta' 12-il ċentimetru aktar 'l isfel. Min-naħa l-oħra, fir-rapport tal-Perit Tekniku inkarigat mit-Tribunal jiġi enfasizzat li l-ħsara ġiet ikkawżata

għaliex ma ntużax *torque spanner* mill-persuna li waħħlet l-irħama. Fuq kollox Dr Peter Gatt ikkonkluda li l-fratturazzjoni fl-irħama mhijiex kompatibbli mal-mod kif ġew issikkati l-*bolts,* u huwa dan il-fattur li jwassal anki lil din il-Qorti għall-konvinzjoni li t-Tribunal kien korrett meta ta piż akbar lir-rapport tal-espert *ex parte* milli lir-rapport tal-Perit Tekniku nkarigat mit-Tribunal. Il-konklużjonijiet u l-ispjegazzjonijiet mogħtija mill-espert *ex parte,* huma aktar xjentifiċi minn dawk mogħtija mill-perit inkarigat mit-Tribunal, u l-Qorti tqis li huwa għalhekk li t-Tribunal warrab il-konklużjonijiet tal-Perit Tekniku u straħ fuq l-ispjega mogħtija mill-espert *ex parte.* Ċertament li dan ma sarx b'kapriċċ, iżda sempliċiment għaliex l-ispjegazzjoni mogħtija fir-rapport ta' Dr Gatt hija aktar verosimili u xjentifikament spjegata. Għaldaqstant il-Qorti tqis li l-ewwel aggravju mressaq mis-soċjetà appellanta mhuwiex mistħoqq, u tiċħdu.

It-Tieni Aggravju: *[It-Tribunal injora għal kollox il-fatt li s-soċjetà appellanta kienet kontumaċi, u tħalliet tressaq il-provi tagħha quddiemu]*

21. Is-soċjetà appellanta qalet li hija ħassitha aggravata wkoll għaliex għalkemm is-soċjetà appellata baqgħet kontumaċi, hija xorta waħda tħalliet tressaq il-provi tagħha. Qalet li l-eċċezzjonijiet tagħha tressqu fil-ħin, u minkejja l-mod kif imxiet is-soċjetà appellata, li lanqas biss ressqet risposta għat-talbiet tal-atturi, finalment it-Tribunal straħ fuq ir-rapport tal-espert *ex parte* ppreżentat mis-soċjetà appellata, fejn l-espert *ex parte* kkonstata li mhuwiex kompitu tiegħu jiddeċiedi jekk fil-każ preżenti ntużatx għodda adegwata jew le. Il-Qorti tirrileva li l-artikolu 4.1 tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 378.01 jipprovdi illi:

> "L-intimat għandu tmintax-il jum biex iwieġeb għal talba li jibdew għaddejjin mill-jum meta huwa jiġi notifikat bl-Avviż tat-Talba. Jekk l-intimat jonqos milli jwieġeb, ir-rikorrrent jista' skont ir-regola 6, jirrikorri lejn it-Tribunal sabiex tinħareġ ordni ta' inadempjenza kontra l-intimat."

22. F'dan il-każ ma jirriżultax li intalab sabiex tinħareġ ordni ta' inadempjenza fil-konfront tas-soċjetà appellata, u għalhekk jirriżulta li r-rimedju disponibbli quddiem it-Tribunal baqa' ma ntużax, għaliex la l-appellati Sciortino u lanqas is-soċjetà appellanta, li kellha interess, ma ssollevaw xi difett proċedurali meta s-soċjetà appellata tħalliet tressaq il-provi tagħha u tipparteċipa fil-proċeduri quddiem it-Tribunal. Kien hemm rimedju li l-partijiet l-oħra fil-kawża naqsu milli jagħmlu użu minnu, u għalhekk din il-Qorti ma tistax tiċċensura l-*modus operandi* mħaddem mit-Tribunal ladarba kien hemm akkwiexxenza għall-mod kif mexxa l-proċeduri quddiemu. Għaldaqstant tqis li dan l-aggravju mhuwiex ġustifikat, u tiċħdu wkoll.

It-Tielet Aggravju: *[Is-soċjetà appellata ma kellhiex tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju]*

23. Is-soċjetà appellanta tgħid li s-soċjetà appellata ma kellhiex tiġi meħlusa mill-osservanza tal-ġudizzju, ladarba rriżulta li l-ħsara ġiet ikkawżata għaliex il-ħaddiem tagħha naqas milli jagħmel użu minn għodda adegwata meta ġie biex iwaħħal l-irħama.

24. Din il-Qorti diġà għamlet il-konsiderazzjonijiet tagħha dwar għalfejn it-Tribunal ma bbażax il-konklużjonijiet tiegħu fuq ir-rapport tal-Perit Godwin Abela, u għalfejn anki din il-Qorti ħasset il-ħtieġa li tagħmel tagħha l-konklużjonijiet li wasal għalihom il-ġeologu Dr Peter Gatt, għaliex l-ispjega

xjentifika tiegħu hija aktar dettaljata u loġika minn kwalunkwe spjegazzjoni oħra. Fuq kollox, ir-rapport ta' Dr Gatt jispjega għal liema raġuni fil-fehma tiegħu it-twaħħil tal-*bolt* u l-mod kif dan ġie invitati, ma kienx l-kawża tal-fratturazzjoni tal-irħama, anki jekk Dr Gatt jippreċiża li huwa m'għandux il-kompetenza meħtieġa sabiex jiddeċiedi jekk f'dan il-każ intużatx l-għodda adegwata. Għaldaqstant din il-Qorti jkollha taqbel mal-konklużjoni tat-Tribunal, li s-soċjetà appellata kellha tinħeles mill-osservanza tal-ġudizzju, għaliex din ma kellha l-ebda responsabbilità x'iġġorr għall-ħsara li saret.

Ir-Raba' Aggravju: *[Il-kap tal-ispejjeż]*

25. Is-soċjetà appellanta tgħid li hija s-soċjetà appellata li kellha tiġi kkundannata biex tagħmel tajjeb għall-ispejjeż taż-żewġ istanzi. Din il-Qorti tirrileva li dan kien ikun korrett li kieku l-aggravji mressqa mis-soċjetà appellanta ġew milqugħa, imma dan mhux il-każ, u għalhekk in omaġġ għall-prinċipju li l-parti telliefa għandha tintalab tagħmel tajjeb għall-ispejjeż, hija s-soċjetà appellanta li għandha tiġi kkundannata tagħmel tajjeb għall-ispejjeż.

<u>Decide</u>

Għar-raġunijiet premessi, il-Qorti tiddisponi minn dan l-appell billi tiċħdu, filwaqt li tikkonferma d-deċiżjoni appellata fl-intier tagħha.

L-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri fiż-żewġ istanzi, għandhom ikunu a karigu tas-soċjetà appellanta.

Moqrija.

Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef

Rosemarie Calleja
Deputat Reġistratur